

Az erdészeti műszavak ügyében.

Hogy a magyar erdészeti műszótár második és bővített kiadása mily égető szükség, azt azon szaktársaink, kik az erdészeti tudományokat német nyelven tanulták és a német nyelvet az utóbbi időig használni kénytelenek voltak, igen jól érzik.

De bármennyire szükséges az erdészeti műszótár megjelenése, mindannak daczára azt erőszakolni és minden új szót előleges megbirálás nélkül használatba hozni nem tanácsos.

Igy például az eddig használatba hozott szavak között találkoznak olyanok, melyek a magyar nyelvet értelmetlenebbé teszik, és pedig :

A foklya (fésüs foklya) Honnan? Miért? Miképen jött a foklya a fenyük közé? azt nehéz magyarázni, elég az, hogy meg van, és hogy épen úgy mint a „fáklya“ (Fackel) idegen hangzású; mert, hogy a foklya szó az akadémia szótárában meg van, ezt csak gyűjteményi adatnak tekintjük, melyet az illető szerkesztő urak mint valahol, vagy valaha léteztet felvettek, a mi koránt sem jelentheti azt, hogy ama szó absolute jó is legyen. Sokkal helyesebben lehetne azonban ezen fenyüt fája minőségénél és levelei ismertető jelénél fogva fehér fenyűnek nevezni.

Hiszem egyébiránt, hogy szaktársaink legnagyobb része nem igen könnyen fog a foklya névvel megbarátkozni, és hogy azt a közhasználatba bevezetni igen nehéz dolog leend.

A közperesznye. Ezen elnevezés nem csak, hogy idegen hangzású, épen úgy, mint a cseresznye, (*Prunus Cerasus*) de valóban czikornyás is, és úgy mint az utóbbi inkább latin mint magyar.

Miért ne lehetne az erdei fenyüt továbbra is erdei fenyűnek nevezni, azt én nem értem, és pedig annál inkább nem, mert ha a tudományos latin nyelv ős időktől fogva a *Pinus*

Sylvestris nevet használhatta, mi okunk lehet azt kiküszöbölni és helyébe idegen hangzású és hosszú szót használatba venni.

A fekete fenyü, miért legyen ez szurkos? és miért peresznye? hiszen nem szurkosabb az erdei fenyőnél. (?)

A vörös bojtor (Pinus Larix), ezen elnevezésnek van ugyan alapja, mert tűi bojtokba fakadnak, de minthogy a magyar a pinusokat fenyüknek nevezi, és ezen név alatt egyedül érti, szerintem a fenyü nevet mellőzni nem szabad. Azért is a Pinus Larix-ot továbbra is vörös fenyünek kell nevezni, annyival inkább, mert ez gesztjének egyik sajátját is kifejezi.

A luczfenyüt miért kellene jegenyelucznak nevezni? vagy talán a jegenyefenyünél a jegenye név csak azért küszöböltetett ki, hogy a luczfenyünél újra használtassék, s mi czélból? vagy talán a jenyé szó excelsa-t jelent, azt hisszük nem!

A havasi fenyü maradjon havasi fenyünek, minnek helyette az idegen hangzású peresznye?

Ha egy fanemnek (vagy bármely más tárgynak) új és helyesebb nevet óhajtunk adni, szem előtt kell tartanunk legközelebbi fajtát (proximum Genus) és utolsó ismertető különbségét (ultima Differentia.)

A fehér fenyünél a (proximum Genus) a fenyü, az (ultima Differentia) a fehér, mert fája és kérge fehérebb mint a többi fenyüé, és levelei allapján is ott vannak a fehér vonások.

Ha lehet nevezni fehér hárs, fehér nyár, fehér füz, épen úgy lehet mondani fehér fenyü.

Az erdei fenyünél az (ultima Differentia) az erdei, mert a neki való talajon legtöbb esetben elegyetlen állabokat, tehát erdőket képez.

A fekete fenyünél az (ultima Differentia) a fekete, mert valamennyi fenyü között sötétebb és feketébb színezete által

kiválik, azért is a németek Schwarz-Kiefer vagy Föhre-nek, a bothanicusok pedig Pinus nigra-nak nevezik.

A havasi fenyűnél az (ultima Differentia) a havasi, mert leginkább havasok lakója.

Ha új szavakat alkotni kívánunk, akkor szép hangzásu, jó és könnyen érthető szavakat kell keresnünk; de idegen hangzásu és a régieknél rosszabb szavakat elérántani, ez által a műnyelvet eltorzítani, sőt nehezebben érthetővé tenni, valóban nem egyéb, — mint műszaki nyelvgymnastica.

Láng Gábor.

A mezőség befásításának kérdéséhez.

(Válasz : Székely Mihály tanár urnak.)

Lapunk m. évi XII. füzetében Sz. ur azon észrevételét közöltük, melyet Illés Nándor tanár urnak az egyesület tordai közgyűlésén a mezőség befásítása ügyében tartott előadására tett. Illés ur ezen észrevételre az „Erdélyi Gazd.”-nak feleletet küldött, melynek lényegét lapunk teréhez mérve következőkben közöljük :

„A tölgy telepítését ajánlottam! Ezen vádra nagy kedvem volna semmit sem felelni, mert mindenki a jelenvoltak közül emlékezni fog rá, miszerint azt állítottam, hogy a mezőségen bármely honos fanem megtelepíthető és diszteni fog; de miután az a föladat, rövid idő alatt termelni fát, gyors növésű és mégis használható fanemekre fektetendő a főszűly. Nem tudom Sz. M. ur, betudja-e annak ellenkezőjét bizonyítani, hogy első helyre e tekintetben az ákáczt helyeztem.

De reflectálok mégis Sz. M. ur gyanúsítására, mert határozottan merem állítani, hogy a mezőségen mindenütt, még a kopár és sovány legelőt is alig szolgáltató talajon, a nélkül, hogy Sz. M. ur elmélete szerint előbb talajjavító fanemekkel bajlódnám, a tölgyet fölnevelni fogom, csak tessék nekem arra alkalmat szolgáltatni. Mindennek daczára azonban a tölgy neve-